

تربیت ولی عهد

يك تصوير و يك مقاله جالب از چهل سال پیش *

نقل می‌تحریر از روزنامهٔ حیل المتین چاپ کلکته

۶ یوم سه شنبه ۲۰ دی ماه ۱۳۰۵ شمسی - مصادف با ۶ رجب المرجب

۱۳۴۵ هجری - مطابق با ۱۱ جنوری سنه ۱۹۲۷ میلادی.

حال که سلطنت ایران سلطنت موروثه است حسن انتظام و استقبال ایرانیان منوط و مربوط بحسن تعلیم و تربیت پادشاه آینده یعنی ولیعهد دولت علیّه می‌باشد پس اگر ایرانیان بهتری فردای خود را خواهان اند اولین وظیفه شان است که منتهای جهد و کوشش را در تربیت و الاحضرت شاپور اول ولیعهد مبذول دارند .

عقیدهٔ ما آنست که محیط مملو از تملق و چاپلوس ایران قابل تربیت و تعلیم يك پادشاه عالم فاضل و واقف بمقتضات وقت نیست . محیط چاپلوس ایران بوده که فرزندان و ولیعهدان پادشاهان بزرگ ایران را از جادهٔ اعتدال خارج نموده عیاش تنبل تن پرور ساخته است . درست باید دقت نمود ولیعهدیکه از یوم تولد تا موقع تاجگذاری و نشو و نمای عقلانی از چپ و راست باو کرنش و تعظیم کنند و جز بلی قربان کوشش بهیچ لفظی آشنا نباشد اگر هزار مدرسه برای او ترتیب دهند و کلاسهای مخصوص برای او مهیا کنند و بهترین پرفسرها و معلمین وی را تعلیم نمایند محیط منحوس چاپلوس نخواهد گذارد که آن طفل معصوم بی تقصیر پادشاه فاضل و زعیمی دانا و توانا برای ملک و ملت تربیت شود. هر کس هر چه میخواهد بگوید ما ناچاریم حقایق را برای خیر ملت و دولت به پیشگاه اعلیحضرت پهلوی تقدیم نمائیم .

(اعلیحضرتا !)

سلطنت ایران موروثهٔ خاندان پهلوی گردید و وظیفهٔ هر ایرانی است که برای

* این عکس و این مقاله از جمله اوراق بازماندهٔ از مرحوم محمد علی ذکاء الملک فروغی

است . در شمارهٔ آینده از یادداشت و عکس‌هایی که از فروغی بازمانده با رعایت مقتضات آثاری منتشر

(مجلهٔ بنما)

خواهد شد .

حسن استقبال خویش بکوشد و حسن استقبال ملک و ملت در سلطنتهای مسورونه کوشش در حسن تربیت سلاطین آینده خویش است. اعلیحضرتا! والا حضرت شاپور اول پادشاه آینده ماست باید بروفق زمان و مانند سائر ولیمهدان دول معظمه بحسن تربیت و تعلیم شان کوشید البته در تلگرافات ملاحظه فرموده اند که اعلیحضرت امپراطور کنونی ژاپون ناچند روز قبل از رحلت پدر تاجدارشان در دارالفنون اکسفورد مشغول تعلیم و تربیت بودند همین قسم پادشاه افغانستان غازی امان الله خان ولیمهد خودشان را با وجود اینکه خیلی کوچک و کم عمر بوده برای تعلیم و تربیت به اروپا گسیل داشته اند.

(اعلیحضرتا !)

چنانچه عرض کردیم محیط چایلوس ایران نمیگذارد که ولیمهدان سلاطین بر حسب مقتضیات زمان تربیت شوند. ایرانیان امیدوارند که شاپور اول حقیقتاً تالی شاپور اول گردد بهتر و بالاتر تربیتی که برای این سرمایه امید ایرانیان میسر است همانا فرستادن ایشان در تحت انالیقی (۹) آقای ذکاء الملک فروغی بابکی دونفر ملازم مخصوص با بودجه مکفی به آمریکا است. آقای فروغی شایسته ترین رجال ایران از هر جهت برای این خدمت است. چه هم پروفیسر است و هم عالم و واقف به مقتضیات زمان و ضروریات ایران هم است آقای فروغی هر خدمتی که بایران بتوانند نمود بیبایه و ارزش این خدمت عالی نخواهد رسید چه این خدمت است که حسن استقبال ایرانیان را تضمین نماید و حسن اخلاق و پاکی طینت آقای فروغی گویا برای این خدمت بزرگ ایجاد شده است. امریکارا برای تعلیم و تربیت والا حضرت شاپور اول که معین نمودیم بمناسبت عملی بودن اهالی آنجاست. اهالی آمریکا مانند مردمان اروپا عیاش و قوال نیستند همه فعال و کارگراند قوالت در آنها کمتر دیده میشود آقای فروغی میتواند والا حضرت ولایت عهد را با بودجه مختصر به آمریکا برده در یک از نقاط خوش آب و هوای آنجا توقف و ایام تعطیل را نیز بخواندن فارسی و عربی و تماشای عملیات صنعتی و زراعتی آمریکا بپردازند، جهازات جنگی و تجارنی و کارخانه جات مختلفه آمریکا و مشق نظام و اصول تجارت و عمران آمریکا

يك يك در مغز و قلب صاف و بی آرایش پادشاه آینده ایران جای دهند، حتی در ایام تعطیل مدارس نیز آمدن شان بایران لزومی ندارد چه هر قدر از محیط متعلق این لوحه صاف و شفاف دور ماند مزید بر حسن عاقبت ایرانیان خواهد بود. اگر این پیشنهاد عملی گردد در آینده ایرانیان دارای پادشاهی عالم فاضل فعال عادل که واقف بمقتضیات زمان هم باشد تواند گردید، و اگر چنین نکنیم پس از آنیکه نهال آینده امید ایرانیان در محیط تملق نشو و نما نمود و زمین و زمان را در کرنش و سجده خویش یافت و از بهترین ادبای وطن - هزاریشه هر بر است دریکی جوشن - شنید نه تنها ملک و ملت را فراموش میفرماید بلکه خویشتن را هم گم میکند آنوقت است که باراده شخصی مانند سائرسلاطین ایران از روی هوا جس نفسانی پی در پی بسیر کلکشتهای اروپا امرار وقت نموده دست رنج ملت را صرف حوروشان فرنگ فرمایند نه خود فائده برند و نه ملت. اینها چیزهاییست که همه دیده ایم و خرابیهای ایران هم تمام از این وضع نامرغوب بوده است. ما مانند متملقین ایران عقیده نداریم که ولایت عهدمان فطرتاً فرشته خصال است و از سموم بد اخلاقی محیط مصون و محفوظ توانند مانند ما شخص شخص ولایت عهد را هم مانند سائراولاد بشر میدانیم که حسن تعلیم و تربیت در ایشان تأثیرات نیک تواند بخشود. زمانه اشخاص فوق العاده مانند اعلیحضرت پهلوی، نادر، شاه اسمعیل، شاه عباس کبیر کمتر پیدا میکند و هیچ لازم نیافتاده که اولادان رجال فوق العاده هم فوق العاده شوند ولی حسن تعلیم و تربیت چیز است که در هر قوم و ملتی اشخاص فوق العاده پیدا می کند خصوصاً اگر دارای گوهر پاک و طینت تابناک باشد.

در ممالک جمهوری اگر رئیس و زعیم جمهور خوب هم منتخب نشود چون مدت ریاستش محدود است چندان خرابی وارد نتواند نمود ولی اگر ممالکی که سلطنتش موروثی است اگر پادشاهانش حسن تعلیم و تربیت نیابند مورث هزار گونه خرابی بلکه زوال سلطنت میگردند همین قسم که در سلاطین صفوی شد و در خانواده نادری هم پدید آمده، تادیروز در دودمان قجریاقتیم اگر ما یقین داشتیم که زمانه تمام ولیعهدان پهلوی را نیز مانند شخص پهلوی فوق العاده مینمود هرگز چنین

پیشنهادی را نمی نمودیم چون یقین باین امر نداریم بلکه از اثرات سموم محیط چاپلوس ترسانیم از این رو برای خیر ملت و وطن خود بلکه برای قدردانی از خدمات جلیله شخص شخیص اعلیحضرت پهلوی چنین پیشنهاد را لازم دیدیم چه می بینیم که متملقین چاپلوس از حالا دارند اثرات تملقات خویش را در قلب مصفای پادشاه آینده ایران جای میدهند هرگز فراموش نمیکنیم نگارشات جراید متملق را که در روز دوم ولیعهدی والا حضرت شایور اول نگاشتند: « سپهسالار اعظم با ولیعهد گردون مهد ملاقی آمده تا دیر باز در معضلات امور صحبت می داشتند ». حال آنکه همه کس میدانند که طفل پنج و شش ساله ولو هر قدر هم فوق العاده باشد نمی تواند در معضلات امور مملکت صحبت نماید یا بشنود و تمیز دهد. این گونه نگارشات متملقانه اخلاق هر فرشته خصالی هم که باشد مکدر میسازد ولی چه توان کرد که محیط چنین اقتضا میکند. نگارنده و خواننده میدانند که آنچه نگاشته و خوانده همه دروغ بوده ولی با این محیط چاپلوس پسند چاره جز دروغگوئی نمی بیند و در چنین محیط برای حسن تربیت یک پادشاه عالم فاضل این مدارس موجوده فائده ندارد و کلاسهای مخصوص هم محیط را صاف نتواند نمود. ملت خیلی در تربیت احمدشاه مخلوع کوشید ولی چون محیط فاسد بود ذره هم نتوانست بر وفق مرام ملت او را تربیت نماید.

امیدواریم که بفرست و کیاست خداداد اعلیحضرت این بزرگترین خدمت را نیز باین آب و خاک فرمایند و اگر متملقین چاپلوس بگذارند و رجال صحیح العقیده و وکلای خوش سابقه این پیشنهاد را تأیید کنند عملی شدن آن خیلی آسان و زود تواند شد چه امروز موقع آن است که والا حضرت ولایتعهد را از این محیط مسموم فاسد دور نگاهداشته در حسن تربیتشان قیام نمایند خصوصاً وقتی که شخصی مانند آقای فروغی برای حسن انجام این خدمت داشته باشیم ولو هر قدر گفته آید که دارالفنون های انگلستان یا آلمان چنین و چنان است باز هم خواهیم گفت آمریکا برای تربیت و فعالیت شاگردان بهترین موقع است و هیچگونه مضرت های سیاسی هم از قیام ولیعهد در آینده عاید بایران نخواهد شد آیا جرائد ایران این پیشنهاد را تأیید خواهند نمود؟ نه چرا که محیط فاسد چاپلوس اجازه شان نمیدهد.